tegemast. Klaus Hornil õnnestus juunis 1562 Pärnut enda kätte saada, järgmisel suvel vallutati Haapsalu, hiljemini Lihula ja Koluvere loss. Taani sõda tekitas ikka suuremaid raskusi, mis takistasid rootslasi Liivimaal edukalt sõda jätkamast. Samuti oli kuningal pinguldunud vahekord oma vennaga, Soome hertsogi Johaniga, mille tõttu suhted Poolaga täitsa halvaks muutusid. Johan, kes naitus Poola printsessiga, oli oma naisevennalt Sigismund II Augustilt (vt.) saanud laenu pandiks mõned Liivimaa lossid, nende hulgas Paide ja Karksi. Need tahtis E., kes vaheajal oli venelastega rahu teinud, vägivaldselt omandada. Et ta aga Hornile küllaldast toetust ei annud, hakkas rootslaste käsi halvasti käima. Pärnu võeti neilt tagasi 1565. a., ja vaenlaste pool kavatseti isegi Tallinnat vallutada. Ainult see asjaolu, et poolakad nõrkade jõududega kallaletungi alustasid, päästis rootslased. Sõda Taaniga kutsus esile tulunduslikke raskusi ja mingisuguseid otsustavaid tagajärgi ei saavutatud. Horn ilmus küll a. 1566 Saaremaale ja võttis Kuresaare herts. Magnuse (vt.) vägedelt, kuid sellel polnud suuremat tähtsust. E.-u imelik ülalpidamine, mis a. 1567 arenes täielikuks meelenõtruseks, paiskas pea kõik asjad segi. Keset oma Liivimaa plaane vangistati ta sügisel 1568 vendade poolt, sunniti loobuma troonist ja paigutati vangikotta, kus ta 26. II 1577 suri kun. Johan III käsul mürgitatuna.

E. Hildebrand, Sveriges historia V (1921); C. Annerstedt, Grundläggningen af svenska väldet i Livland 1558—63 (1868).

A. R. C.

EESSAARE AADU — kirjaniku varjunimi, kelle isik siiamaale kindlaks tegemata. Ta esines a. 1916 novellikoguga »Räästaalused« ja a. 1917 jutustusega »Alasti« (II tr. Peterburis 1919). Eesti vabadussõja ajal siirdus ta Venemaale, otsustades selle järele, et ta sest ajast peale esines kommunistliku kirjanikuna Peterburis. Osalt revolutsiooniaegse kirjanduspõua, osalt autori esinemise salapärasuse, kuid osalt ka tema tööde väärtuse tõttu äratasid E. A. raamatud ilmudes rohkesti tähelepanu. Neis kirjeldab autor realistliku üksikasjalisusega rahvaelu ja avaldab head tähelepanu-võimet; kahjuks kannatavad ta tööd kompositsioonilise lodevuse all. — Olgu tähendatud, et keegi hiljemini plagieeris E. A. varjunime ja avaldas selle all raamatu »Võitlevad lohed«. Viimane ei kuulu igatahes mitte ülemal esitatud autorile.

F. T.

EGGERS, Georg Arnold, sünd. Tallinnas 3. II 1791 kaupmehe pojana. Nooremas eas oli E. raamatukaupluse omanik, hakkas hiljemini töösturiks ja oli tolle aja kohta haruldaselt ettevõtlik. Ta asutas Tallinnas šokolaadi-, tärklise-, äädika- j. m. vabrikud, ehitas lubjaahju, kus uuel viisil lupja põletati; asutas hiljemini tuletiku-vabriku. E.-i vabriku tuletikud läksid üle Venemaa laiali ning ka Hiinamaale ja Pärsiasse. Fosfortuletikud olid alles 1833. a. leiutatud ja E. õpetas Venemaad neid tarvitama. Hiljemini keelas Vene valitsus tuletikkude valmistamise peale Peterburi ja Moskva mujal ära. E. ostis siis 1849. a. Juhkentali lähedal Tallinnas oleva paberivabriku, varustas selle uute masinatega ja otsis ta saadustele turud, võisteldes seejuures Peterburi paberivabrikutega. Praegune Põhja paberi- ja tselluloosivabrik on tolleaegsest E.-i vabrikust arenenud. — E. suri 25. II 1851.

Inl. 1851, nr. 9.

K. K.

EGLON, Johannes, sünd. 29. V 1836 Vastse-Nõos Vilsi talu ja Savi kõrtsi rentniku pojana, õppis Tartus kreiskoolis, kust 1853. a. rahapuudusel lahkus; oli siis abi-kooliõpetaja Rannus ja jätkas õppimist 1856—59 Valga õpetajateseminaris J. Zimse (vt.) juhatusel; oli selle järel klk.-kooliõpetaja Kanepis 1859—65 ja asus siis Vändrasse kiriku-õp. E. Sokolovsky kutsel, olles seal esialgu kodukooliõpetajaks ja 1866. a. peale esimese Eesti kurttummade-kooli õpetaja Vändras, kuhu ta kuni surmani jäi, toimides 28 a. õpetajana ning koolijuhatajana ja pärast seda 5 a. jällegi õpetajana. E. suri Vändras 24. I 1908. — Kirjanduslikku tegevust algas E. Kanepis, kirjutades pikema karskussihilise laulu »Wiinakoda ja waenuoda« (Tartus, 1891). E.-i kirjanduslik tegevus avaldus peaasjalikult kaastöös Eesti ajalehtedele; tema suuremaist töist on trükis ilmunud: »Kurttumm, tema elu ja olu«, »Piiblilugudes jutustatud hingeõnnistuse sündus« (1881), mõeldud piiblilugude õpiraamatuna, kuid sellena mitte tarvitusele võetud; pikem jutustus eesti rahva elust »Põdra Toomas«, ilm. »Postimehes« ja eraraamatuna (1902). Eesti avalikus elus kuulus E. noores põlves ärkamisaja elavate tegelaste hulka. Juba Kanepis olles langes ta eesti rahvuspolitilistele püüetele kaasatundmise pärast kohalikkude võimumeeste silmis politiliselt kahtluse alla ja pidi tema juures toimepandud läbiotsimise järel 10 päeva Võru vanglas kinni istuma, kuni ligemal uurimisel temale otsest süüdi ei leitud. Vändras asudes seisis E. ligidas kokkupuutumises C. R. Jakobsoni ja J. W. Jannseniga, võttis osa Eesti Kirjameeste Seltsi ja Aleksandri kooli asutamisest, oli Pärnu Põllumeeste Seltsi asutajaid liikmeid ja kauemat aega esimees. Terava kokkupõrke järel C. R. Jakobsoniga jäi E. Eesti avalikust elust eemale, kuid hiljemini Vändra Põllum. Seltsi